

Jummala Rou

Jumimesse iggawesse õnnistusfest:

ehf

Lühikenne

Õppetus /

Euida innimenne on

I. Jummala sarnatseks lodud /

II. Patto siise langenuid /

III. Pattust ärrapeästetud
ning kalliste lunnastatud / ja
mitl wiisil temma

IV. Gest kallist ärralunnas-
tamisfest peab kasso sama /

Et iggamees woib lühidelt tunda,

Euida temma peab

Diete uskuma /

waggaste ellama / ja

iggaweste õnsaks sama ;

Rüsimiste ja Kostmistega üllespandud /
ning pühha kiria sannadega
kannitud ja ärrafelletud.

Reistkorda trükkis Joaon Köler.

Tallinnas 1729. Aastal.

Uks palwe / kui sinna hakkad Jum
mala sanna õppima.

H! armas taevane Jēsa / an
na minnule omma pūhha Wai
mo / ning walgusta mind / et min
na sinno sanna nenda woifsin tāh
hele panna / et minno südda se lāb
bi woifš parrandatud ning ueste
lodud sada; peāsta mind sinno kal
li sanna lābbi feigest rummalus
sest / ning anna mulle ūllewelt sed
pa taewalikko tarkust / omma Voia
Jesust oiete tunda ning Temma
lābbi / patto / kurrati ning feifide kur
ja innimeste nou peāle / woimust
sada. Onnista nendatao minno
woese hinge onnistusseks sinne
pūhha sanna sesamma sinno arme
sa Voia Jēsusse Kristusse / min
no kalli Onnisteggia parrast.

AMEN.

I. Or

SESSS S Himmel.

I. Dyretus.

Kuida Jummal innimest on Ionud.

I. Küssiminne.

Kes on taewa, ma, merre, ja keik, mis seäl sees on, Ionud ning tännini hoidnud?

Kostminne: Se kalm-ainus Jummal / Josa / Boeg ning pühha Wain.

1 Mos. 1. 2. 3. Algmisses loi Jummal taewa si ja se maab; ja ma olli pallas ja tühhi ja pimmedus olli süggawusse peäl ja Jummal Wain olli kui audumas woe peäl; Ja Jummal ütles: Sago walgus; ja walgus sai.

33. Saul. 6. f. JESUUA janaa läbbi on taetwad tehtud / ja temma su Waino läbbi keie wande wäggi.

II. Mitme päwaga loi Jummal keik, mis on Ionud?

Kue päwaga. Esimes sel päwal loi Jummal se walgusse; teisel taewa; Kolmandamal lahustas Jummal se ma merrest ärra / ning loi ma peäl keiksuggusi rohto ja puud; neljandamal se päwa / ku / ja need tähbed; wiendamal, keiksuggused kallad ning linnud; Kuendamal, keiksuggused lojused / ussid / ma-ud / ning wiwaks se innimesse. 1 Mos. 1.

III. Kuida loi Jummal innimesse?

Mulla tükkist loi Jummal innimesse / Adami ninmi / ja temma naese Adama külje luust / Ewa ninmi.

1 Mos. 2 / 7. Ning JESUUD Jummal teggi innimesse / mis põrm on / mullast / ja puhhas temma ninnasse elliwa hing.

IV. Missuggune olli inimenne omma esimeesse lomisse polest?

Temma olli Jummal omma Loja sarnane.

1 Mos. 1/26. 27. Ning Jummal ütles: Tehkem inimest meie nõo järrele ja meie sarnadusses / et nemmad wallitsewad ülle mēre kallade / ja ülle lindude tactwa al / ja ülle weisre / ja keik ülle se ma / ja keik ülle romajatte / mis ma peäl romaivad. Ja Jummal loi inimēsse omma nõo järrele / Jummal omma järrele loi temma tedda; mehhes ja naesēs loi temma neid.

V. Kuida olli inimenne Jummal sarnane?

Nenda et ta olli pühha / õige ja õnnis / ilma pattota ja waewata.

Ewes. 4, 24. Ja teie peate ennestē peale wõtma sedda uut inimest, kes Jummal sarnatsēs on iodud tõssise õigusse ja pühhitsusse sees.

VI. Kuhho panni Jummal inimest, kui ta tedda sai lonud?

Jummal panni tedda Edeni ehk paradisi aeda / et temma sedda pididi harrima ning hoidma.

1 Mos. 2 / 15. Ja se Isand Jummal wõttis sedda inimest / ja panni tedda Edeni ma aeda / sedda harrima ja sedda hoidma.

VII. Mis kāsko andis temma temmale?

1 Mos. 2 / 16. 17. Ning Isand Jummal kāsks inimest ja ütles: Keikist aia puist woid sa kũl süa: agga selle pu ja kurja tundmisse puust / et pea sa mitte sõma; sest mil pätwal sinna sest sõdd / pead sa surmasse surema.

II. Sp=

II. Öppetus.

Kuida innimenne on patto sisse
langenuð.

Agga ons innimenne se hea ja ðnsa ello sisse
ehk Jummalat sarnatset's jänud?

Ei olle mitte jänud; sest temma ka-
tas sedda ðnne ärra kurrati pettusse ning
kawwalusse läbbi;

II. Kuida pettis kurrat innimesst?

Temma tootas temmale kawwalaste
suremat tarkust / ning eksitas tedda se läb-
bi / et ta Jummalat ning temma kässo
sanna mahhajättis / ja kurrati sanna wõt-
tis kunda.

1 Mos. 3 / 1-7. Agga us olli kawwalam / kui keik wälja el-
tjad / mis Isand Jummal olli teinud / ja se ütles naese
wasto: Kas olle's Jummal tõeste sedda ütelnud: teie
ei pea kelkist aia puist söma; Ja se naene ütles ussi wasto:
Kui meie söme aia pu wiljast; agga selle pu wiljast / mis
leff aedes / on Jummal ütelnud: Äрге söge sest mitte / ja
äрге putuge temmassa mitte / et teie ärra ei surre. Ja se us
ütles naese wasto: Teie ei pea mitte surmassa surrema: sest
Jummal teab / mil päwal teie sest söte / et teie filmad lahki
tehhakse / ja sate kui Jummal / ja tunnete head ja kurja. Ja
se naene näggi / et sest puust hea olli süa / ja et temma illus
olli nähha / et se pu olli armas / et ta targaks teggi: ja ta
wöttis temma wiljast / ja söi / ja andis omma mehhele ka / ja
temma söi. Siis tehti nende mollematte filmad lahki ja
tundsid ennast allasti olettawad; ja nemmad palmitsefid wi-
gipu lehte kolko ja teggid ennestele põllefid.

III. Ons siis innimenne se patto läbbi sure
hädä sisse sattunud?

Jah / temma on isse-ennast ja keik om-

ma sugguwoõsa keigesurema hinge ja ih-
ho hädäda sisse saatnud.

Rom. 3, 10, 11, 12. Nenda kui kirjutud on: ei
olle kes õige on, ei ühteainustki; ei olle sedda kes
moistab, polle sedda kes Jummalat diete otsib;
nemmad on keik kõrwale lainud, nemmad on üht-
lase kõlwatumaks sanud, ei olle sedda kes headust
teeb, ei olle ühteainustke. 14. Paul. 3. f.

IV. Misugguse hädäda sisse on nüüd keik
innimesed hinge polest sanud?

Se sure hädäda sisse / et nemmad om-
mast wäest ei kolba ühtegi head teggema/
agga ussinad ning walimis on kurja teg-
gema.

Ewef. 4, 18. Kes ommas meles pümmedaks sa-
nud, ja on kangel sest Jummalala ellust ärra se run-
malusse pärrast, mis nende sees on, nende süddas
me kõrwadusse pärrast.

V. Misugguse hädäda sisse on nemmad
ihho polest sanud?

Et nemmad nüüd on többised/hädädas/
waewas ja surrelikud.

1 Mos. 3/19. Omma palle hlaggi sees pead sinna teiba sõ-
ma; fenni kui sa mullaks saad / sest seftsammas olled sa woe-
tud. Sest sinna olled põrm ning pead jälle põrmul's sama.

VI. Misuggused on nüüd keik innimesed
pato pärrast?

Nemmad on wiha ning surma lapsed/
se on: Jummalala wiha ning iggawesse
põrgo pina wäärt.

Rom. 5, 12. Otselui ühhe innimesse labbi se pat on ma-ilma sisse tulnud, ja patto labbi surm: nenda on ta surm keikide innimeste sisse labbilainud, kelle ühhe fees nemmad keik on patto teinud.

VII. Kas woiwad innimesed niüd isse-ennast sest häddast peasta?

Ei woi mitte; sest nemmad ei woi isse-ennest mitte omma hinge hädda egga ölete tunda egga sest lahti sada.

Joan. 9, 40. 41. Agga monningad neist Was riseridest ütlesid Jesusse wasto: Kas meie ka pime medad olleme? Jesus ütles nende wasto: Olle site teie pimmedad, siis ei olleks teil patto, agga et teie niüd ütlete: meie näme, siis jääb teie pat.

Rom. 7, 24. Oh minna willets innimenne! kes peastab mind sellesinnatse surma ihhust? Ewes. 4, 18. Ebr. 2, 15. Ap. T. 28, 26. 27.

III. Öppetus.

Kuida innimenne on pattust ärrapeastetud ning kalliste lunnastud.

I. Ons Jummal tahtnud, et innimenne pid di patto sisse jääma ning hukka sama?

Ei olle Jummal sedda mitte tahtnud/ta tahtis/et innimenne pid di pattust peastma ja õnsaks sama.

Esel. 33/11. Ni tdeste kui ma ellan / ütles Jssand Jummal: mul ei olle mechead selle jummalakarimata surmasti/waid sest: kui se jummalakarimata ümberpörad omma tee peält / et ta woiks ellada. Sepärrast pöörge ümber / pöörge ümber omma kurja teede peält; sest miikspärrast tahhatte teie surra / oh Jära-eli kooda?

2 Peet. 3/9. Jummal on pitka melega meie waasto / ja ei tahha mitte / et monned peawad hullaminnema/waid et keel peawad pattustipöormist kätte sama.

II. Mis läbbi on Jummal sefinnatse omma armo:tahemise pattuse innimese sele täetanud?

Se läbbi/et ta on tootanud omma ainsa Poia läkkitada Lunnastajaks ning Õnnisteggiaks.

1 Mos. 3 / 15. Ma tahhan wiha:waeno tõsta sinno wahhele ja selle naese wahhele / ning sinno seemne wahhele ja seemna Seemne wahhele ; sefamma peab sinno pea rõhuma / ja sinna wõttad temma kanda rõhuma.

1 Mos. 22 / 18. Ja sinno Seemne sees peawad keel wailma rahwas õnnistud sama. Kalat. 3/8.

III. On Jummal omma tootusse:sanna tõeks teinud?

Jah on omma tootusse:sanna tõeks teinud / ning omma Poia sete ilma sisse läkkitanud.

Kalat. 4, 4. Kui aeg täis sai, läkkitas Jummal omma Poega, et ta pididi naesest sündima ja kasso alla sama; et temma neid, kes kasso al ole sid, pididi arralunnastama, et meie pididime laste õigust sama.

IV. Kuida on Jummal Poeg seie ilma sisse tulnud?

Temma on pühhas Waimust sadud / ning neitsist Mariast ilmae todud.

Luk. 1, 35. Ning se Ingel wastas ja ütles temmale : Pühha Waim peab sinno peale tulles ja keigelõrgema wäggi sinno üle warjama; separast

rast peab ka se pühha, mis sinnust peab sündima,
Jummala Poia's hütama.

V. Mis on Jummal Poia ch't meie Lun-
nastaja nimme?

JESUS KRISTUS.

Mat. 1, 21. Temma peab ühhe poia ilmale to-
ma, ja sinna pead temmale nimme pannema **JES-
SUS**, sest temma peastab omnia rahwast nens-
de pattudest. Joan. 1, 42.

VI. Mis on Jesus Kristus omma olles
misse polest?

Tõsine Jummal ning tõsine inni-
menne.

Rom. 9, 5. Kelle pärrast need wannemad on,
ja kellest Kristus tulleb lihha polest, kes on ülle
keikide Jummal, kibetud iggaweste, amen.

VII. Kuida piddi meid Jesus Kristus Eur-
ratist, pattust ning surmast peastma?

Temma piddi meie pattud ennese peäle
wõtma ning kandma.

Joan. 1, 29. Teisel päwal näab Joannes Jes-
sus ennese jure tullewad; ja ütleb: Wata, se on
Jummala Tal, kes ma-ilma pattud ärrakannab.

Esa. 53 / 4. Tõeste / meie halgussed on ta ärrakannud /
ja keik meie wado kul ühhe raske loorma kannud; agga
meie arwasime tedda waerwatud / Jummalast pekstud ja p-
natud ollewad. 2Kor. 5 / 21.

VIII. Misga on temma meie patto süüd
maksnud?

Omnia kallt werre ning surmaga.

1 Peetr. 1, 18. 19. Ja t'adke, et teid ei olle huf' laminnewa asjadega hobbeda ehk fullaga lun' nastud teie tuhjast ellamissest, mis teie ollete wan' nemist oppinud, waid Kristusse kui ühhe ilma wiggata ja puhta Talle kalli werrega:

1 Tim. 2, 6. Kes ennast isse on annud lun' nastamisse hinnaks keikide eest, et sedda onmal ajal piddi üllestunnistadama. Matt. 20, 28.

IX. Ons Kristus Jesus surma sisse jänud?

Ei olle mitte jänud / sest temma on sur' nust jälle üllestousnud / taewa läinud / ning istub Jummalal parremal kael.

1 Kor. 15, 3. 4. Sest minna ollen keige-essite teile sedda annud, mis minna ka ollen sanud, et Kristus on surnud meie pattude eest kirjade järrele, ja et temma on ma-atud, ja et ta on üllestousnud kolmandamal päwal kirja järrele.

Mark. 16, 19. Ja se Issand, kui temma nendega sai räginnud, wo-eti ülles taewa ja istub Jummalal parremal polel.

X. Mikspärrast on Jesus Kristus taewa ehk omma au sisse läinud?

Et temma meie eest piddi palluma ning pühha Waimo meile andma.

Ebr. 7, 25. Sepärrast woib temma ka allatsi usaks tehha neid, kes temma läbbi Jummalal just tullewad, ja ellab ikka, seks et ta nende eest pallub.

Rom. 8, 34. Kes se, kes woib huffamoista? Kristus on, kes surnud, ja mis woel enam, kes ka üllesõrratud, kes ka on Jummalal parremal kael, kes ka meie eest pallub.

Joan. 16, 7. Agga minna ütlen teile sedda tote se tulleb teile heals, et minna ärralähhan; sest kui minna ärra ei lähhä, siis ei tulle se romustaja teie jure, agga kui minna saan ärralainud, tahhan minna tedda teie jure lakkitada. Ap. T. 2, 33.

XI. Kas siis Jesus Kristus taewast jälle tulleb? Jah tulleb nähtawal kombel kohhut moistma ellawatte ning surnutte peäle.

Ap. T. 1, 11. Gesinnane Jesus, kes teilt on üleswoetud taewa, peab tullesama selsammai kombel, kui teie tedda ollete näinud taewa ärraminnewad.

2 Tessal. 1/6-10. Ap. T. 10/42.

XII. Mis head on Jesus Kristus omma kannatamisese, surma ja ülestoumissese läbbi meie saatnud?

Temma on teie inimessesed Jummalaga leppitanud / omma õigust ja pühha Waimo nelle saatnud / ja sedda kohhut / et nemmad Jummalaga sees iggawesse õnne ja ilmalõpymata rõmo wotwad sada.

2 Kor. V, 19. Sest et Jummal olli Kristuses sees ja leppitas maailma isse-ennesega ärra, ei arwanud neile mitte nende üleestmissese süüks; siis on temma meie sees seadnud ärraleppitamisese sanna.

Esala 53/11. Temma tundmissese läbbi peab se õige / mo suttane / õigust wittmele saatma / sest temma on meie üle kohhut läse kannud. Joan. 17/21. 24. Rom. 3/25. 26. 5. p. 1. 2. 8-11. Gal. 3/14. 1 Joan. 1/3.

XIII. Kus õppime meie sedda kat?

Meie õppime sedda Ewangeltummist ehk armo-õppetusesest.

Rom. 1, 16. Minna ei häbbene mitte Kristusse armo-öppetussest, sest se on Jummal wäggi õn-
nistusfeks iggauhhele, kes ussub, ni hästi Juda-meh-
hele essite, kui ka Kreka-mehhele. Sest Jumma-
la õigus ilmutakse sellesamma sees ussust usko, nend-
da kui kirjutud on: Uggä se, kes ussust õige on,
peab ellama.

XIV. Mis teeb Jummal Ewangeliummi läbbi

Jummal kutsub ja pallub meid raste-
te/et meie peame temmaga leppima/se on:
sedda lihha meelt / mis üks waen on Jum-
mala wasto / mahhajatma / ning teikist
andist / mis meie Issand Jesus Kristus
meile on saatnud / ossa ning kasso wõtma.

2 Kor. 5, 20. Meie pallume nüüd Kristusse as-
femel; Andke ennast Jummalaga ärraleppitada.

1 Joan. 1 / 3.

1 Kor. 1, 9. Jummal on tru, kelle läbbi teie olle-
te kutsutud temma Poia meie Issanda Jesusse
Kristusse ossafamisseks.

IV. Öppetus.

Mil wiisil innimenne Jesusse Kris-
tusse lunnastamissest kasso saab.

I. Sawad siis keik inimessed neist Jesusse
armo andist ossa ning kasso?

Ei sa mitte / et küll Jesus neid keik on
kalliste ärralunnastanud ja peästnud.

Matt. 7, 21. Ei sa keik, kes minno wasto ütleb:
Issand, Issand! taewariki, waid kes teeb min-
no Issa tahtmist, kes taewas on.

II. Mis:

II. Mikspärrast ei sa keik sest kallist Jesusse
se lunnastamissest kasso?

Sepärrast / et se surem hulk sedda pim-
medust ehk pattust ello ennam armastab
kui sedda walgust ehk wagga ello.

Joan. 3, 19. Agga se on se hullkamoistminne, et
se walgus on tulnud ma-ilma sisse; ja need innis-
messed armastasid sedda pimmedust ennam kui
sedda walgust; sest nende teud ollid kurjad.

III. Kes need on, kes nenda tenma kallist
lunnastamissest kasso ei sa?

Keik need / kes ühhe ehk mitme arowa-
likko patto sees jäwad ellama.

Kal. 5, 19. 20. 21. Arowalikkuud on need lihha teud,
mis on needsinnatsed: abbiellorikminne, horus, ro-
jus, kimalus, wõdra-jummala tenistus, noidus,
waen, riud, kadde wihha, wihhastellemissed, riid-
lemissed, lahkumissed, seggased oppetussed, kad-
bedus, tapmissed, liigjominne, prassiminne, ja
mis nende sarnatsed on, mis minna teile enne üt-
len, nenda kui minna ka teile enne ollen ütelnud,
et kes nisuggust tewad, ei pea Jummalariifi pärris-
ma. Gal. 2, 10. II.

IV. Kas siis need sawad kasso Jesussest, keda
da näitse agga peäle waggad ollewad?

Ei sa mitte / kui neuomad seestpidi pat-
tused himmud armastawad / ja ilmalikko
asjade eest ennam murret kandwad kui
omma hinge pärrandamisse eest.

2 Tim 3, 5. Kellel on Jummalakartusse näggo,
agga

egga selle wägge salgarwad nemmad ärra, ja nei-
lahku. Matt. 7, 22, 23.

I Joan. 2, 15. Kui legi maailma armastab, selle
sees ei olle mitte Jäsa armastus. Tit. 1, 16.

V. Kes siis sest kallist Jesusse lummastamis-
sest kasso sawad?

Need ükspätnis sawad oösa ja kasso/kes
omma hinge hädda diete tundwad/ommad
pattud süddamest kahhetsewad/mahhajät-
wad ja öige usfoga Jesusse omma aino
Dunisteggla käest abbi otsiwad.

Mark. 1, 15. Se Jummal riik on liggi tulnud:
pöörge pattust, ja usfuge armo oppetust.

Esa. 1/16-19. Peske ennast/puhastage ennast/saatke om-
wad kurjad teud mo filma eest ärra / jätke mahha kurjust teg-
gemast: öppige head teggema / otsige öigust / ahdage tedda/
teelele liga sünnib/moistke kohbut warste-lastele/seiske leskede
est. Tulge siis / ja moistkem öigust / ütled Jäsand; kui
teie pattud on wägga punnased / hiiski peawad nemmad ni
malget's sama kui lumm: kui nemmad on waltwad pun-
nased/peawad nemmad ommeti walge willa sarnatseks sama.

VI. Misfuggused armo annud sawad need, kes
nenda pattust pöörwad ja Jesusse sisse
ustwad?

Nemmad sawad 1) sedda Jummal
armo/et nemmad ennast julgeste wottwad
Jummal lapsiks kitleda.

Ewes. 1/5, 6. Jummal on weite enneseadnud laste öigust
Jesusse Kristusse läbbi ennese pole omma tahemishe me-
le järrel / omma armo au kitusseks / misga temma meid on
enasele armsaks teinud se armsa Poia sees.

2.) Pattude andeks andmist; Ewes. 1/7. Kelle sees
meil on ärralummastamine temma werre läbbi / pattude

andeks-andminne temma arwo rikkust möda. 1 Joan. 1/9.

3.) **Iggawest digust**; Wil 3/8.9. Ja töeste minna arwan ta keik lahjuks minno Jesanda Jesusse Kristusse kalli tundmisse wasto/kelle pärrast ma keik ollen lahjuks arwanud ja arwan sedda keik pühked ollewad/et ma Kristusst woiksin kassuks sada/ja et mind temma seest leitakse/et mul ei olle omma digust/mis kassust tulleb/waid mis Kristusse usso läbbi tulleb/se digus/mis Jummalast tulleb usso läbbi. 1 Kor. 1. 30/31.

4.) **Pühha Waimo**; Ap. T. 2/38. Petrus ütles nende wasto: Pöörge pattust ja iggawiks teie seast laske ennast ristida Jesusse Kristusse nimme peäle pattude andeks-andmisseks/ja siis peate teie pühha Waimo anni sama.

5.) **Iggawest ello**; 1 Joan. 5/11.12.13. Ja se on se tunnistus/et Jummal melle on iggawest ello annud/ja se sama ello on temma Poia sees. Kellel se Poeg on/sellel on se ello:kellel Jummal Poega ei olle/sellel ei olle sedda ello mitte. Sedda ollen ma kirjotanud teile/kes teie ussute Jummal Poia nimme fisse/et teie peate teadma/et teil iggawenne ello on/ja et teie peate uskma Jummal Poia nimme fisse. Joan. 17/3.

VII. **Ruida peab misuggune wägga innimene ellama, kui temma ni sured annid tah hab orsani hoida?**

1.) **Peab temma sedda / mis ta ristmises on tootanud / kindlaste piddama/ ja usso läbbi Kristusse fisse jama.**

1 Peetr. 3/21. Selle wastotähhendus se ristminne teeb meid nüüd ta õnsaks/ (ei mitte rojusse ärrahetminne liha peält/ kuid hea süddame-tunnistusse julgus Jummal wasto) Jesusse Kristusse ülestoumisse läbbi.

Joan. 15/4. Jäge minno fisse/ja minna teie fisse; otsekui se winapu oks ei woi wilja kanda isse-enneseft/ kui temma ei jä winapu külge/nenda ta teie/ kui teie ei jä minno fisse.

2) **Peab**

2.) Peab ta pühha Waimo juhhatamisese järrele ellama.

Rom. 8 / 12. 13. 14. Sepärrast nüüd / wennad / ei olle meil wõlgo lihaga / et meie pealksime lihha järrele ellama; sest kui teie lihha järrele wõttate ellada / siis peate teie surrema; agga kui teie Waimo lähbi ihho teud wõttate surretada / siis peate teie ellama: sest ni mitto kui Jummalala Waimo lähbi juhhatakse / needsinnaatsed on Jummalala lapsed.

Kal. 5 / 28.

3.) Peab ta Jummalala sammast ja kallist õhtosõma-alast omma hingele usso kinnitust saatma.

1 Peet. 2 / 2. Sõmmustage otsego praego sündinud laps, fokesesed sedda Jummalala sanna selget pima / et teie selle lähbi wõite lastwada.

1. Paul. 1. 2. 3. f. Dnnis on se innimenne / kes ei käi nendde jummalakartmata nou järrel / egga seisa nendde pattuste tee peäl / egga istu nendde plikiatte järre peäl; waid kellel heameel on Jssanda käsust / ja mõtleb temma kässo peäle õbb ja päwad: siis on temma otsego pu / mis wee-soonte äre on istutud / mis omma wõlga annab ommal ajal / ja kelle lehhed ei pudene / ja keil mis ta wõttab tehha / lähháb korda.

1 Kor. 11 / 28. 29. Innimenne katsko isse-ennast lähbi / ja nenda sõgo temma sest leitwast ja jogo se karrika seest: sest kes kõlwato sõbb ja joo / se sõbb ja joo isse-ennesele nuhtlust / n. t. f. Ap. L. 2 / 46. 47.

4.) Peab ta waltwama / ja Jummalat teigest süddamest palluina.

1 Peet. 5 / 8. Olge käsinnad / waltwage / sest teie waenlane kurrat käib ümber / kui mõiraja loukoer / ja otsub / kedda temma wõiks ärraneelda / selle wasto seiske kindlaste ussus. Matt. 7 / 7. 8.

5.) Peab

5.) Peab ta omma hings waenlaste / se on: kurrati/ma-Ilma ja omma lihha himmo wasto pannema ja woitlema.

Kal. 5/16. 17. Käige Waimus / siis ei te teie mitte lihha himmo järrele: seft lihha himmustab Waimo wasto / ja waim lihha wasto / agga needfinnatsed on teine teise wasto / et teie sedda mitte ei te / mis teie ial tahhate.

Ebr. 12/4. 1 Joan. 5/4. 5. Ewes. 6/10-13. 1 Peetr. 2/11.

6.) Peab ta siin ilmas keik willetsust ja risti kannatlikko siidamega kannatama.

Ebr. 10/36. Kannatus lähhäb teile tartwis / et teie Jumala tahtmisi tehhes woite tootust kätte sada. Gal. 5/7. 8.

VIII. Kas siis tösfised risti-innimesesed peawad siin ilmas risti ja willetsust kannatama?

Jah peawad kannatama.

Luk. 9/23. Ning Jesus ütles keikile: Kui legi minno järrele tahhab tulla / se salgago isse-ennast ärra / ja wotko omma risti iggapääw ennese peäle ja kälgo minno järrel. 2 Tim. 3/12. Ebr. 12/8.

IX. Mitmesuggune on nende waggade rist ja willetsus?

Kahhesuggune / 1) se wäljaspiddine; 2) se seestpiddine rist ja willetsus.

X. Mis on se wäljaspiddine rist ning willetsus?

Keik hädda/mis wäljaspiddi nende peäse tulleb / kui neile üllekohhut tehakse ja nende wagga ello teotakse. n. t. s.

Joan. 16/1. 2. Sedda ollen minna teile räginud / et teie ennast ei pahhanda. Ja nemmad lükkawad teid koggodusses wälja; agga tund tulleb / et iggawäls / kes teid tappab / mötleb.

mõtleb ennast Jummalale meelepoad kui ühhe õpwriga tegewad.

XI. Mis on se seestpiddine rist?

Seestpiddine rist on / kui pattused hirmud ja mõtted nende meelt wasto seestpiddi tousewad / et nemmad nende wasto pannes waetwa tundwad.

38. Paul. 19. f. Ma täetan omma tiggedust / ma olen arres omma patto pärrast. Rom, 7 / 24.

XII. Mikspärrast peawad need waggad niisuggust risti ja willetsust kannatama?

Sepärrast et nemmad peawad ilka paremaks / pühhamaks / waggamaks ja Kristusse sarnatseks sama.

1 Peet. 1 / 6. 7. Teie peate wägga rõõmsad olla / kes teie nüüd piisut (kui se tarwis lähhab) kurwad ollete mõnesarnaste elusatuste sees / et teie usk / kui se saab ratsutud / pead leitama paljo üllema ollemast kui kulb / mis ka-ub / ja misli tulles ratsutakse / elusseks ja auuks ja auustamisseks / kui Jesus Kristus ilmub. Ebr. 12 / 10. Rom. 8 / 29.

XIII. Kas Jummal need waggad nende willetsuste sees ka rõmustab?

Jah Jummal rõmustab neid jo siin ilmas nende willetsuste sees.

2 Kor. 1 / 3. 4. 5. Kiderad olgo Jummal ja meie Jesanba Jesasse Kristusse Jäsa / se hallastusse Jäsa / ja keige rõustamisse Jummal / kes meid rõmustab keige meie willetsuste sees / et meie woime rõmustada neid / kes keigesugguste willetsuste sees on / se rõustamissega / misga meid endid Jummalast rõmustakse. Eest otsego meil Kristusse kannatamissi paljo on / nenda rõmustakse meid ka rohkesti Kristusse läbbi.

XIV. Kas

XIV. Kas need waggad wahhest keigest wolle
letsussest peäsewad?

Jah / nemmad peäsewad keigest willet-
sussest / kui Jummal neid ühhe önsa surma
läbbi siit ma ilma ärrakorratab / a) wiim-
sel päwal surmusest ülesarratab b) ja om-
ma taewariki wöttab. c)

a) Luk. 23 / 43. Tödest / minna ütten sulle : tänna pead
sa minnoga Paradisis ollema.

b) Joan. 5 / 28. 29. Tund tulleb / mil keik / kes hauda-
de sees on / peawad temma / Jummal Poia / heide kuulma
ning wälja tulles / kes on head teinud / ello ülestoumis-
sels ; agga kes on pahha teinud / hukkamoißimisse ülestou-
missels.

c) Matt. 25 / 34. Süs ütleb se kunningas neile / kes
temma parremal läel on : Tulge tenna / minno Issa önn-
nistud / pärrige sedda kunningriki / mis teile on walmitud
ma ilma asfutamisest.

XV. Öns nemmad siis taewas keigest wae-
wast ja ristist lahti?

Jah / seäl on nemmad keigest waewast
lahsti / näwad Jummalat päleste pällesse /
ning tundwad Jummalat sees ilmalöpma-
ta römo.

Jlm. 7 / 18. 17. Neil ei pea ennam nägga egga janno en-
nam ollema ; ei peage nende peäle langema päilil egga wiin-
gisuggust pallawat / sest se Tal / mis keik au-järke on / peab
kui karjane neid hoidma / ja neid juhhatama ellawatte wee-
hallikatte jure / ja Jummal wöttab keik ilma pissarad nen-
de silmist ärrapühkida.

Job. 19 / 25. 26. 27. Minna tean / et minno kunnas-
taja ellab / ja jädab wiimalis põrmo platsi peäl seisma ; ja pä-
rast sedda kui ussid seddasinnast minno nabka sawad ärra-
alanud / siis saan minna omma lihha seest Jummalat nä-
ha ;

ha: sebda saan minna nähha ennese rõmuls / ja mo silmat
peavvad temma peäle vaatma / ja mitte üks toobras. Peet. 1/8
2 Elm. 4 / 18. Ja kül Jēsand mind peastab keigesi nen
de kurjast teust / ja aitab omma taevasse rigisse;

**Temmale olgo au iggaweste iggaweseks
ataks / Amen.**

**Üks Palwe / Kui sinna Jummal saan
na saad oppinud ning kuulnud.**

S! armas taewane Jēsa, minna tannan
sind, et sinna omma kalli sanna minno waes
se hinge heaks olled annud, ning se labbi mind
sebda diget teed oppetad; minna pallun sind süd
damest, anna omma sannale, mis minna nüüd
ollen kuulnud, ning tahhele pannud, wägge, et
minna sebda järgeste woifsin meles piddada,
ning se labbi pääro pärwalt oppida, kuida minna
pean Jēsusse sisse diete uskuma, temma sees waga
gaste ellama, ja temma labbi iggaweste onfaks
sama. Parranda nüüd, keigewäggeram Jum
mal, omma sanna järrele minno subda, ning keif
minno id ning teago Jēsusse Kristusse min
no kalli Snnistegaria pärrast.

A M E N.

